

та інші кодекси по тексту [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://icpro-vad.tripod.com/civpru.html>.

Анотація

Згама А. О. Повноваження судових органів апеляційної інстанції в зарубіжних країнах. — Стаття.

У статті автор аналізує зарубіжне процесуальне законодавство з точки зору повноважень судових органів апеляційної інстанції з метою можливого врахування іноземного досвіду, що набуває особливої актуальності в сучасних умовах проведення судової реформи в Україні. З'ясовано залежність повноважень апеляційної інстанції від виду апеляції.

Ключові слова: господарський процес, реформування, апеляція, апеляційна інстанція, повноваження.

Аннотация

Згама А. А. Полномочия судебных органов апелляционной инстанции в зарубежных странах. — Статья.

В статье автор анализирует зарубежное процессуальное законодательство с точки зрения полномочий судебных органов апелляционной инстанции с целью возможного применения иностранного опыта, что связано с особой актуальностью в нынешних условиях проведения судебной реформы в Украине. Определена зависимость полномочий апелляционной инстанции от вида апелляции.

Ключевые слова: хозяйственный процесс, реформирование, апелляция, апелляционная инстанция, полномочия.

Summary

Zgama A. A. Powers of judicial bodies of appellate instance in foreign countries. — Article.

The author analyzes the foreign procedure legislation from the powers of judicial bodies of appellate instance in order to have a possibility to use international experience which has acquires special actuality in modern conditions of holding legal reform in Ukraine. Dependence of powers of appellate instance with regard to the type of appeal is analyzed.

Keywords: commercial proceeding, reform, appeal, appellate instance, powers.

УДК 347.441.142.3

В. В. Денисюк

АКЦЕПТ ЯК СТАДІЯ УКЛАДЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ДОГОВОРУ

Відповідно до ч. 1 ст. 638 Цивільного кодексу України [1] (далі — ЦК України) договір укладається шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною. У літературі обґрунтовано вказується на частковий збіг юридичних конструкцій оферти та акцепту і на можливість застосування до останнього певних положень, що стосуються оферти [2, 202]. Однак саме акцепт має вирішальне значення в оформленні договірних відносин.

Правова природа акцепту досліджується цивілістами протягом тривалого часу. Серед останніх публікацій, присвячених даній тематиці, слід виділити

статті А. Н. Кучер «Акцепт як стадія укладення підприємницького договору» [3], С. А. Денисова «Деякі загальні питання про порядок укладення договору» [4], дисертацію С. О. Бородовського «Укладення, зміна та розірвання договору у цивільному праві України» [5], роботи М. І. Брагінського, В. В. Вітрянського «Договірне право (Книга перша)» [2] та «Договірне право України. Загальна частина» за редакцією О. В. Дзери [6].

Правове регулювання акцепту передбачає вирішення цілого ряду проблемних питань, зокрема: в якій формі він має здійснюватися; чи може бути відкликаний; як оцінювати згоду особи на укладення договору, але на інших умовах; чи необхідно повідомляти оферента про акцепт дією; з якого моменту договір можна вважати укладеним тощо. В рамках даної публікації ми спробуємо вирішити поставлені питання, а також порівняти відповідні положення законодавства України з положеннями наднаціонального торгового права (*lex mercatoria*).

Акцептом є відповідь адресата оферти про її прийняття. Акцепт має бути повним та безумовним. Таким чином, відповідь адресата оферти визнається акцептом за наявності таких ознак. По-перше, вона має свідчити про прийняття пропозиції. Відповідь, у якій повідомляється про отримання пропозиції чи зацікавленість у ній, акцептом не є.

По-друге, відповідь має бути повною. Це означає, що акцептант повністю погоджується з тими умовами договору, які йому запропоновані в оферті. Якщо ж у відповіді містяться нові умови, або пропонується змінити первинні умови, у тому числі виключити деякі із них, або ж взагалі пропонується інший за характером договір, то така відповідь не може розглядатися як акцепт. Вона є відмовою від акцепту і водночас новою офертою (ст. 646 ЦК України).

Аналогічні положення закріплені і на рівні наднаціонального комерційного (торгового) права (*lex mercatoria*), зокрема, в ст. 19 Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року [7] (далі — ВК), ст. 2.11 Принципів міжнародних комерційних договорів УНІДРУА 1994 р. [8] (далі — Принципи УНІДРУА): відповідь на оферту, яка має на меті бути акцептом, але містить доповнення, обмеження чи інші зміни, є відхиленням оферти і являє собою зустрічну оферту. Однак відповідь на оферту, яка має на меті бути акцептом, але містить додаткові чи відмінні умови, які істотно не змінюють умов оферти, є акцептом, якщо оферент без невиправданої затримки не заперечить усно проти цих розходжень або не надішле повідомлення про це. Якщо він цього не робить, то умовами договору будуть умови оферти зі змінами, що містяться в акцепті.

У доктрині напрацьовані дві позиції стосовно визнання акцепту на інших умовах новою офертою. Так, О. Ю. Кабалкін вважає, що у будь-якій ситуації акцепт на інших умовах слід визнавати офертою, незалежно від того чи включені до неї нові істотні умови. Як нову оферту вказаний автор розглядає і протокол погодження розбіжностей [9, 571]. А ось на думку М. І. Брагінського, з якою ми погоджуємося, дії акцептанта можуть розглядатися як зустрічна оферта тільки за умови, якщо вони мають усі ознаки оферти. Відповідь на

оферту, в якій виключена хоча б одна з істотних умов, не може розглядатися як зустрічна оферта [2, 202].

На нашу думку, відмова від акцепту може бути повною або частковою. Якщо акцептант повністю не погоджується із видом договору, але заінтересований у правовому результаті, то він може запропонувати договір іншого виду. У даному випадку має місце повна відмова від акцепту і зустрічна оферта. Оферент і акцептант міняються місцями — первинний оферент стає акцептантом, а первинний акцептант — оферентом. Часткова відмова від акцепту має місце, коли акцептант загалом погоджується із видом договору (його предметом), але наполягає на зміні деяких умов чи включенні до тексту договору власних умов, у тому числі і неістотних. У практиці господарювання така ситуація є досить типовою — акцептант може підписати надісланий йому оферентом проект договору, склавши до нього протокол розбіжностей стосовно умов, які його не влаштовують.

По-третє, відповідь має бути безумовною. Це означає, що акцепт не може бути поставлений у залежність від дій оферента чи адресата оферти, які вони мають вчинити до укладення договору [3, 37–38]. Наприклад, не є акцептом відповідь адресата оферти, у якій він зазначає про її прийняття за умови виконання оферентом певних дій незалежно від того, пов'язані вони чи ні із договором, що укладається.

Вказані вимоги поширюються на будь-який акцепт незалежно від того, в якій формі він виражений.

Законодавством передбачені різні правила для оферт, у яких зазначено та не зазначено строк для відповіді. Так, якщо в оферті вказаний строк для відповіді, договір є укладеним, коли оферент одержав акцепт протягом цього строку (ст. 643 ЦК України).

Аналіз норм ЦК України дозволяє зробити висновок про те, що акцепт можливий в усній чи письмовій формі або шляхом вчинення конклюдентних дій. Відповідно до ст. 18 ВК, ст. 2.6 Принципів УНІДРУА, ст. 2:204 Принципів європейського контрактного права [10] (далі — Принципи ЄКП) акцепт може набувати форми заяви чи іншої поведінки адресата оферти, що висловлює згоду з офертою. Мовчання чи бездіяльність самі по собі не є акцептом.

В той же час згідно з ч. 3 ст. 205 ЦК України у випадках, встановлених договором або законом, воля сторони до вчинення правочину може виражатися її мовчанням. Наприклад, сторони можуть укласти попередній договір, у якому обумовити, що основний договір буде вважатися укладеним через десять днів за моменту отримання оферти за відсутності заперечень акцептанта, висловлених в усній чи письмовій формі.

Можливість вчинення акцепту у формі конклюдентних дій, передбачена ч. 2 ст. 642 ЦК України, відповідно до якої, якщо адресат оферти у межах строку для відповіді вчинив дію відповідно до вказаних у пропозиції умов договору (відвантажив товари, надав послуги, виконав роботи, сплатив відповідну суму грошей тощо), яка засвідчує його бажання укласти договір, ця дія

є прийняттям пропозиції, якщо інше не вказане в пропозиції укласти договір або не встановлено законом.

Таким чином, акцепт у формі конклюдентних дій можливий за відсутності імперативних приписів щодо форми акцепту, які містяться в оферті чи передбачені законом. Вчинення акцепту в формі конклюдентних дій не допускається, якщо в оферті не вказаний строк для відповіді.

При застосуванні ч. 2 ст. 642 ЦК України виникає питання, чи повинні конклюдентні дії представляти собою повне виконання зобов'язання акцептантом чи йому достатньо тільки приступити до нього, обмежившись частковим виконанням. У цьому випадку корисним є вивчення правозастосовчої практики Російської Федерації. Згідно з Постановою Пленуму Верховного суду РФ та Пленуму Вищого арбітражного суду РФ від 1 липня 1996 року для визнання відповідних дій адресата оферти акцептом не вимагається виконання умов оферти у повному обсязі. З цією метою для кваліфікації вказаних дій як акцепту достатньо, щоб адресат оферти приступив до її виконання на умовах, вказаних в оферті і у встановлений для її акцепту строк [11].

Ще одне питання, яке виникає під час акцепту конклюдентними діями, чи потрібно повідомляти оферента про здійснення виконання. Наприклад, акцептант на виконання договору купівлі-продажу відправляє на адресу оферента партію товару, транспортування якого буде здійснюватися протягом тривалого часу. Причому цей строк може перевищити розумний строк для акцепту. Виникає питання, як оферент зможе дізнатися, чи була прийнята його пропозиція, чи було укладено договір і якщо було, то коли?

Несправедливо ставити оферента перед необхідністю очікувати виконання після закінчення строку для акцепту. Тому, на нашу думку, розумним здається в кожному конкретному випадку повідомляти оферента про акцепт дією.

Таким чином, якщо строк, протягом якого оферент довідається про акцепт дією без спеціального повідомлення (наприклад, строк надходження до нього товару), буде меншим, ніж розумний строк для акцепту, то спеціального повідомлення зі сторони акцептанта про акцепт дією не потрібно. В тому разі, коли розумний строк для акцепту може сплинути раніше, ніж оферент довідається про укладання договору шляхом акцепту дією, його необхідно спеціально сповістити про те, що акцепт відбувся.

ЦК України однозначно не говорить ні про необхідність відправлення такого спеціального повідомлення, ні про необов'язковість останнього. У зв'язку з чим це питання може неоднозначно вирішуватися у правозастосовчій практиці.

З іншої сторони, якщо акцепт дією буде зроблений у встановлений для нього строк, то такий акцепт слід визнати дійсним незалежно від наявності повідомлення про нього. А договір буде вважатися укладеним в момент вчинення дії, а не в момент одержання оферентом повідомлення про акцепт дією. Додатковим аргументом на користь того, що повідомлення про акцепт дією є необов'язковим, як справедливо відзначає А. Н. Кучер, є таке. Якщо застосувати до акцепту дією загальне правило про те, що акцепт набуває чинності

з моменту одержання повідомлення про нього, а не з моменту вчинення дії, то незрозумілою стає природа вчинених акцептантом дій: на якій підставі відбувається виконання ще неукладеного договору? Отже, можна стверджувати, що, якщо оферент довідається про зроблений акцепт дією до того, як минув відповідний строк, тобто одержить виконання, додаткового повідомлення не потрібно. Якщо ж оферент не зможе вчасно (до закінчення терміну для акцепту) без додаткового повідомлення зі сторони акцептанта довідатися про прийняття останнім пропозиції, питання про необхідність і значення повідомлення залишається відкритим [3, 38].

Гіпотетичні наслідки неповідомлення можуть бути двох типів: відшкодування акцептантом збитків, заподіяних у результаті такого неповідомлення (при тому, що договір буде вважатися укладеним), або визнання договору неукладеним через закінчення строку для акцепту. Залишається сподіватися на те, що розумний акцептант, зробивши дію на виконання договору та підозрюючи, що оферент не довідається про неї до закінчення терміну дії оферти, не буде приховувати цей факт та сповістити оферента про зроблений акцепт. Оференту ж можна порекомендувати встановити в оферті обов'язок акцептанта сповістити про зроблений акцепт дією. У випадку, якщо акцептант вчинить дії щодо акцепту такої оферти, але не відправить зазначеного в оферті повідомлення, оферент не зможе заперечити договір як неукладений чи недійсний, проте зможе спробувати стягнути збитки.

Іноколи у формі конклюдентних дій можуть вчинятися одразу оферта і акцепт. Наприклад, у випадку укладення договору роздрібної купівлі-продажу через автомат чи договору перевезення пасажирів громадським транспортом.

Акцепт у письмовій формі необхідний, якщо на цьому наполягає оферент або ж у тому випадку, коли відповідно до актів цивільного законодавства недотримання письмової форми договору призведе до його недійсності. У всіх інших випадках можливий акцепт в усній формі.

Акцепт оферти набуває чинності в момент, коли зазначена згода одержана оферентом. Згода вважається одержаною, якщо вона повідомлена оференту усно чи доставлена будь-яким засобом йому особисто, в його комерційне підприємство чи на його поштову адресу, або, якщо він не має комерційного підприємства чи поштової адреси, на його постійне місце проживання

Акцепт не має чинності, якщо оферент не одержує зазначеної згоди в установленій ним строк, а якщо строк не встановлено, то в розумний строк, беручи до уваги обставини угоди, у тому числі швидкість використаних оферентом засобів зв'язку. Усна оферта повинна бути акцептована негайно, якщо з обставин не випливає інше. Однак, якщо через оферту або в результаті практики, встановленої сторонами у своїх взаємних відносинах, чи звичаю адресата оферти може, не повідомляючи оферента, висловити згоду шляхом вчинення якої-небудь дії, зокрема дії, що стосується відправлення товару чи оплати вартості, акцепт набуває чинності в момент вчинення такої дії за умови, що вона вчинена в межах строку, передбаченого у попередньому пункті (ст. 18 ВК, ст. ст. 2.6, 2.7 Принципів УНІДРУА, ст. 2:204 Принципів ЄКП).

Що стосується усної оферти, в якій не вказаний строк для відповіді, то договір є укладеним, коли особа, якій було зроблено пропозицію, негайно заявила про її прийняття. Якщо ж оферту, в якій не вказаний строк для відповіді, зроблено у письмовій формі, договір є укладеним, коли оферент одержав відповідь протягом строку, встановленого актом цивільного законодавства, а якщо цей строк не встановлений, — протягом нормально необхідного для цього часу (ст. 644 ЦК України).

Законодавець передбачив правові наслідки і для випадків, коли акцепт було отримано із запізненням. У такому разі оферент звільняється від відповідних зобов'язань. Якщо ж акцепт було відправлено своєчасно, але одержано із запізненням, оферент звільняється від відповідних зобов'язань, якщо він негайно повідомив особу, якій було направлено пропозицію, про одержання відповіді із запізненням. За загальним правилом, відповідь, одержана із запізненням, вважається новою пропозицією. Однак, за згодою оферента договір може вважатися укладеним незалежно від того, що акцепт було відправлено та (або) одержано із запізненням (ст. 645 ЦК України).

Таким чином, ЦК України передбачає два види акцепту, отриманого із запізненням. По-перше, це акцепт, що запізнився, оскільки був відправлений після спливу строку, зазначеного в оферті, а якщо такий строк не зазначений, то після спливу нормально необхідного для акцепту часу. По-друге, це акцепт, який був відправлений своєчасно і запізнився не з вини акцептанта, а, наприклад, з вини пошти.

Різні причини запізнення акцепту зумовлюють й різні правові наслідки таких акцептів. Так, у першому випадку акцептант знає про те, що ним пропущений строк для акцепту, і вирішення питання про те, чи буде укладено договір повністю залежить від згоди оферента. У разі відсутності останньої, оферент відмовляється від укладення договору і звільняється від відповідних зобов'язань, про що не повинен повідомляти акцептанта. У разі наявності згоди — договір вважається укладеним, про що оферент має повідомити акцептанта.

У другому випадку, коли акцепт був відправлений своєчасно, але запізнився, — оферент має право відмовитися від укладення договору, про що повинен негайно повідомити акцептанта. Це його обов'язок. У такому разі оферент звільняється від відповідних зобов'язань. Якщо ж оферент не зробить такого повідомлення чи зробить його несвоечасно, то договір буде вважатися укладеним. Так, при несвоечасному повідомленні про запізнення акцепту, відправленого своєчасно, акцептант має достатньо підстав вважати, що його акцепт одержано своєчасно, а, значить, договір укладено. Таким чином, акцептант вправі приступити до виконання договору, а при відмові оферента від договору вправі на загальних підставах вимагати відшкодування збитків.

Подібні правила, що регулюються питання запізнилого акцепту містяться в ст. 21 ВК, ст. 2.9 Принципів УНІДРУА, згідно з якими запізнилий акцепт, однак, зберігає свою чинність акцепту, якщо оферент без затримки повідомить про це адресата оферти усно чи надішле йому відповідне повідомлення. Коли з листа чи іншого письмового повідомлення, що містить запізнилий акцепт, вид-

но, що якби пересилання було нормальним, цей акцепт був би одержаний завчасно, запізнений акцепт зберігає чинність акцепту, якщо оферент без затримки не повідомить адресата оферти усно, що він вважає свою оферту такою, що втратила чинність, або не надішле повідомлення про це.

Акцептант має право відкликати акцепт до його отримання оферентом, так само, як і оферент має право відізвати неотриману оферту. Це пов'язано з тим, що акцепт набуває чинності з моменту його отримання контрагентом (теорія отримання). Так, згідно зі ст. 642 ЦК України особа, яка прийняла пропозицію, може відкликати свою відповідь про її прийняття, повідомивши про це особу, яка зробила пропозицію укласти договір, до моменту або в момент одержання нею відповіді про прийняття пропозиції. Акцепт може бути скасовано, якщо повідомлення про скасування одержане оферентом раніше того моменту чи в той момент, коли акцепт мав би набути чинності (ст. 22 ВК, ст. 2.10 Принципів УНІДРУА). Під останнім розуміється надходження оференту акцепту і повідомлення про його скасування в одній поштовій доставці. У разі використання електронного або іншого технічного зв'язку одночасне отримання двох різних повідомлень є майже неможливим. Тому в літературі висловлено думку, що скасування акцепту має слідувати відразу за його одержанням оферентом [12, 67].

Підбиваючи підсумки вищевикладеному, хочемо зробити такі висновки та пропозиції:

1. Акцептом є відповідь адресата оферти про її прийняття. Відповідь адресата оферти визнається акцептом за наявності таких ознак. По-перше, вона має свідчити про прийняття пропозиції. По-друге, відповідь має бути повною. По-третє, відповідь має бути безумовною.

2. Відмова від акцепту може бути повною або частковою. Якщо акцептант повністю не погоджується із видом договору, але заінтересований у правовому результаті і при цьому пропонує договір іншого виду, то має місце повна відмова від акцепту і зустрічна оферта. Часткова відмова від акцепту має місце, коли акцептант загалом погоджується із видом договору (його предметом), але наполягає на зміні деяких умов чи включенні до тексту договору власних умов, у тому числі і неістотних.

3. Українському законодавцю доцільно імплементувати положення *lex mercatoria*, яке говорить про те, що відповідь на оферту, яка має на меті бути акцептом, але містить додаткові чи відмінні умови, які істотно не змінюють умов оферти, є акцептом, якщо оферент без невиправданої затримки не заперечить усно проти цих розходжень або не надішле повідомлення про це.

4. Дії акцептанта можуть розглядатися як зустрічна оферта тільки за умови, якщо вони мають усі ознаки оферти. Відповідь на оферту, в якій виключена хоча б одна з істотних умов, не може розглядатися як зустрічна оферта.

5. Для кваліфікації конклюдентних дій як акцепту достатньо, щоб адресат оферти приступив до її виконання на умовах, вказаних в оферті і у встановлений для її акцепту строк. На даному етапі акцептант не зобов'язаний виконувати договір у повному обсязі. Розумним здається в кожному конкретному випадку повідомляти оферента про акцепт дією.

6. Акцепт у письмовій формі необхідний, якщо на цьому наполягає оферент або ж у тому випадку, коли відповідно до актів цивільного законодавства недотримання письмової форми договору призведе до його недійсності. У всіх інших випадках можливий акцепт в усній формі.

7. Чинність запізнілого акцепту напряму залежить від згоди оферента на укладення договору. У разі відсутності останньої, відповідь, одержана із запізненням, буде вважатися новою пропозицією.

8. Відкликання акцепту може бути здійснене в усній чи письмовій формі незалежно від форми оферти чи акцепту, але обов'язково до моменту його отримання оферентом. Після отримання акцепту оферентом договір вважається укладеним і в цьому випадку можна вимагати тільки дострокового його розірвання.

Перспективним здається подальше дослідження акцепту у площині електронного документообігу та електронної торгівлі.

Література

1. Цивільний кодекс України : Закон України № 435-IV від 16 січ. 2003 р. // Офіційний вісник України. — 2003. — № 11. — Ст. 461.
2. Договорное право. Кн. 1. Общие положения / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. — 3-е изд., стер. — М. : Статут, 2011. — 847 с.
3. Кучер А. Н. Акцепт как стадия заключения предпринимательского договора // Законодательство. — 2001. — № 7. — С. 36–43.
4. Денисов С. А. Некоторые общие вопросы о порядке заключения договоров // Актуальные проблемы гражданского права : сб. ст. / под ред. М. И. Брагинского. — М. : Статут, 1999. — С. 229–276.
5. Бородовський С. О. Укладення, зміна та розірвання договору у цивільному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. / С. О. Бородовський. — Х., 2005. — 20 с.
6. Договорне право України. Загальна частина : навч. посіб. / [Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова та ін.] ; за ред. О. В. Дзери. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 896 с.
7. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року // Офіційний вісник України. — 2006. — № 15. — Ст. 1171.
8. Принципи міжнародних комерційних договорів від 01.01.1994 р. (Принципи УНІДРУА) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : Правова система ЛІГА:ЗАКОН.
9. Комментарий к Гражданскому кодексу Российской Федерации, части первой. Постатейный / [Т. Е. Абова, З. С. Беляева, Е. Н. Гендзехадзе и др.] ; под ред. Т. Е. Абовой, А. Ю. Кабалкина. — 3-е изд., перераб. и доп. — М. : Юрайт-Издат, 2007. — 1060 с.
10. Принципы европейского контрактного права [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.miripravo.ru/>
11. О некоторых вопросах, связанных с применением части первой Гражданского кодекса Российской Федерации : постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации № 6, постановление Пленума Высшего арбитражного суда Российской Федерации № 8 от 1 июля 1996 года [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://www.consultant.ru/>
12. Луць В. В. Контракты в підприємницькій діяльності : навч. посіб. / В. В. Луць. — 2-е вид., стер. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 576 с.

Анотація

Денисюк В. В. Акцепт як стадія укладення цивільно-правового договору. — Стаття.

Стаття присвячена теоретичним та практичним проблемам правового регулювання акцепту як стадії укладення цивільно-правового договору. Особливу увагу приділено питанням форми акцепту; порядку та форми його відкликання; згоди на укладення договору на інших умовах;

необхідності повідомлення оферента про акцепт дією. Сформульовано висновки та пропозиції щодо удосконалення правового регулювання акцепту.

Ключові слова: акцепт, прийняття пропозиції укласти договір, зустрічна оферта, укладення договору.

Аннотація

Денисюк В. В. Акцепт как стадия заключения гражданско-правового договора. — Статья.

Статья посвящена теоретическим и практическим проблемам правового регулирования акцепта как стадии заключения гражданско-правового договора. Особенное внимание уделено вопросам формы акцепта; порядка и формы его отзыва; согласия на заключения договора на других условиях; необходимости уведомления оферента об акцепте действием. Сформулированы выводы и предложения относительно совершенствования правового регулирования акцепта.

Ключевые слова: акцепт, принятие предложения заключить договор, встречная оферта, заключение договора.

Summary

Denysiuk V. V. Acceptance as a stage of conclusion of a civil contract. — Article.

The article covers the theoretical and practical problems of legal regulation of acceptance as a stage of conclusion of a civil contract. Special consideration is given to the questions of the form of acceptance; the order and the form of its revocation; consent to the conclusion of a contract on other terms; the necessity of notification of the offerer as for acceptance by an action. There have been defined the conclusions and suggestions with respect to improvement of legal regulation of acceptance.

Keywords: acceptance, accepting to conclude a contract, counter offer, conclusion of contract.

УДК 347.51

К. В. Мануїлова

ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ЗМІСТ ДЕЛІКТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Питання правової природи та змісту деліктного зобов'язання є цікавим та актуальним з огляду на його значення для практичної діяльності. У цій статті автор намагатиметься проаналізувати існуючі точки зору на природу цього цивільно-правового інституту.

Як відомо ще з римського права, деліктні зобов'язання відносяться до позадоговірних зобов'язань і виникають із правопорушень. Варто зазначити, що саме цей вид зобов'язань (у порівнянні із договірними) був історично першим. «Це пов'язано з тим, що в найдавніші часи державна влада взагалі не втручалася у відносини приватних осіб — реагувати на порушення інтересів мали самі потерпілі» [1]. Так, спочатку з'явилися позадоговірні зобов'язання, які були нерозривно пов'язані з позадоговірною відповідальністю, оскільки виникали внаслідок вчинення правопорушення та необхідності забезпечення та захисту порушених прав, а вже потім, із розвитком суспільства, почала поступово формуватися система договірних відносин.

Зобов'язання внаслідок заподіяння шкоди — один з основних інститутів зобов'язального права. Розглядаючи зобов'язання з заподіяння шкоди, потрібно